

**KIINTEISTÖ
LIITTO**

Asumismenot 2019

20.8.2019

Tutkimuksen tarkoitus

- Tutkimuksessa ennustetaan asumismenojen kehitystä.
- Ennusteperiodina on kolme vuotta 2019–2021.
- Asumismenoja tarkastellaan kotitalouksien tyypin, asumismuotojen ja kaupunkien suhteen.
- Laskelmat kuvaavat, kuinka paljon kotitalouksilla kuluu rahaa asumiseen kokonaisuudessaan lainanlyhennykset mukaan lukien.
- Teemana pitkän aikavälin hoitokulut kerrostaloissa, hallituksen energiaverouudistus sekä kotitalousvähennys.

Ennuste 2019-2021 lähtökohdat

- Korkotasoa pysyy hyvin matalana. Euribor 12 kk on nollan tuntumassa vuonna 2020. Ohjauksen nostot alkavat aikaisintaan vuonna 2021.
- Taloustilanteen kohentuminen on siirtänyt kysyntää vuokramarkkinoilta omistusasumiseen.
- Osakehuoneistojen ja omakotitalojen hinnat nousevat. Kerrostaloasuntojen hinnat nousevat voimakkaimmin.
- Vuokrat jatkavat kasvuaan, mutta aiempaa hitaammin. ARA-asuntojen vuokrien kasvuvauhti hidastuu hieman.
- Kerrostalojen hoitokulut kasvavat tarkastelukaupungeissa keskimäärin 2,8 % vuodessa. Omakotitalojen hoitokulut (kiinteistövero, sähkö, asunnon korjaukset, vesi, jätemaksu) n. 2,7 % vuodessa.

Tulojen kehitys 2019-2021

- Palkkojen ja työeläkkeiden kehitys on maltillista
  - Ansiotaso 2019-2021: 2,7 % / vuosi (nimellinen kasvu)
  - Työeläkkeet 2019-2021: 1,7 % / vuosi (nimellinen kasvu)
- Tulot kasvavat sopimuskorotusten ja työllisyyden paranemisen myötä.
- Nettotulojen* kehitys 2019–2021
  - Pienituloinen 2,5 prosenttia vuodessa
  - Keskituloinen 2,4 prosenttia vuodessa
  - Eläkeläinen 1,6 prosenttia vuodessa

*nettotulot=bruttotulot – (verot ja maksut)

Laskelmien oletukset

- Omistusasumisessa on huomioitu myös lainanlyhennykset, mikä nostaa asumismenojen osuutta käytettävissä olevista tuloista. *
- Lyhennystapana annuiteetti eli muuttuva tasaerä. Korkotason muuttuessa kk-erät muuttuvat ja laina-aika on muuttumaton.
- Kotitalouksien velkamäärä on 55 % asunnon käyvästä hinnasta. Velassa on huomioitu sekä asunnon koko että sijaintipaikka.
- Bruttotulot ovat paikkakunnittain samat. Verot ja maksut eroavat paikkakunnittain.
- Eläkeläiset asuvat velattomassa asunnossa.
- Omakotitalossa ei huomioida pihatöistä aiheutuvia kustannuksia. Myöskään kaikkia korjausrakentamisen kustannuksia ei ole huomioitu omakotitalojen osalta.

* Asuntolainan lyhennys kerryttää velallisen varallisuutta, mikä asettaa omistusasujan ja vuokra-asujan eri asemaan. Lainan lyhennys on kuitenkin huomioitu, koska laskelmissa halutaan tarkastella kotitalouksien kuukausittain asumiseen käyttämää rahamäärää.

Asumismenojen ennustettu kehitys 2019

	Asumismenojen kehitys	Asumismenot (€/kk)
	2018-2019	2019
Pienituloinen, kerrostalo, ARA vuokra	1.6 %	456
Keskituloinen, kerrostalo, vr. vuokra	1.9 %	822
Keskituloinen, kerrostalo, omistus	1.2 %	883
Lapsiperhe, kerrostalo, vr. vuokra	2.0 %	1132
Lapsiperhe, kerrostalo, omistus	1.3 %	1319
Lapsiperhe, omakotitalo, (öljy)	0.6 %	1290
Lapsiperhe, omakotitalo, (sähkö)	0.9 %	1213
Eläkeläiset, kerrostalo, omistus	2.6 %	438
Eläkeläiset, omakotitalo (öljy)	1.5 %	547
Eläkeläiset, omakotitalo (sähkö)	2.5 %	470
Eläkeläinen, nainen, kerrostalo, omistus	2.6 %	438
Eläkeläinen, nainen, omakotitalo (sähkö)	2.5 %	470

- Korkeiden nousu siirtynyt, mikä tasaa omistusasujien asumismenojen kasvua.
- Omakotitaloissa sähkön hinnan nousu nopeampaa suhteessa öljyyn.
- Velattomissa eläkeläistalouksissa hoitokulujen kasvu kasvattaa asumismenoja.

Ennuste 2019-2021

	Asumismenojen kehitys	Osuus tuloista		
	2019-2021	2019	2020	2021
Pienituloinen, kerrostalo, ARA vuokra	1.4 %	24.5 %	24.3 %	24.1 %
Keskituloinen, kerrostalo, vr. vuokra	2.0 %	32.2 %	32.1 %	32.0 %
Keskituloinen, kerrostalo, omistus	2.2 %	34.5 %	34.4 %	34.4 %
Lapsiperhe, kerrostalo, vr. vuokra	2.0 %	21.3 %	21.3 %	21.2 %
Lapsiperhe, kerrostalo, omistus	2.2 %	24.8 %	24.7 %	24.8 %
Lapsiperhe, omakotitalo, (öljy)	1.6 %	24.3 %	24.0 %	24.0 %
Lapsiperhe, omakotitalo, (sähkö)	2.0 %	22.8 %	22.7 %	22.7 %
Eläkeläiset, kerrostalo, omistus	2.3 %	17.4 %	17.5 %	17.6 %
Eläkeläiset, omakotitalo (öljy)	0.9 %	21.7 %	21.4 %	21.3 %
Eläkeläiset, omakotitalo (sähkö)	1.8 %	18.6 %	18.7 %	18.7 %
Eläkeläinen, nainen, kerrostalo, omistus	2.3 %	39.6 %	39.8 %	40.0 %
Eläkeläinen, nainen, omakotitalo (sähkö)	1.8 %	42.5 %	42.6 %	42.5 %

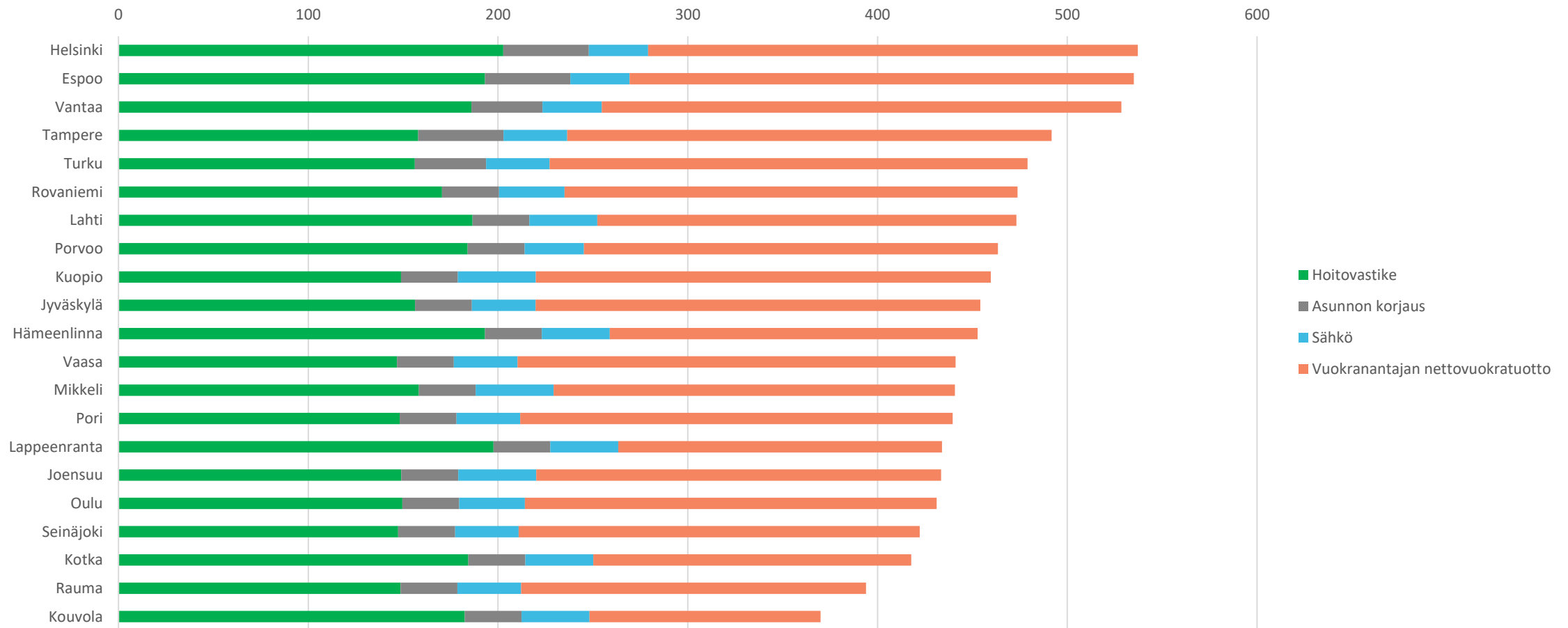
- Matala korkotaso hillitsee velallisten asumismenojen kasvua.
- Ansiotulojen kasvun myötä asumismeno-osuus säilyy monella suhteellisen vakaana.
- Vuokralla asuvilla asumismenojen osuus tuloista laskee.

Asumismenojen kaupunkivertailu

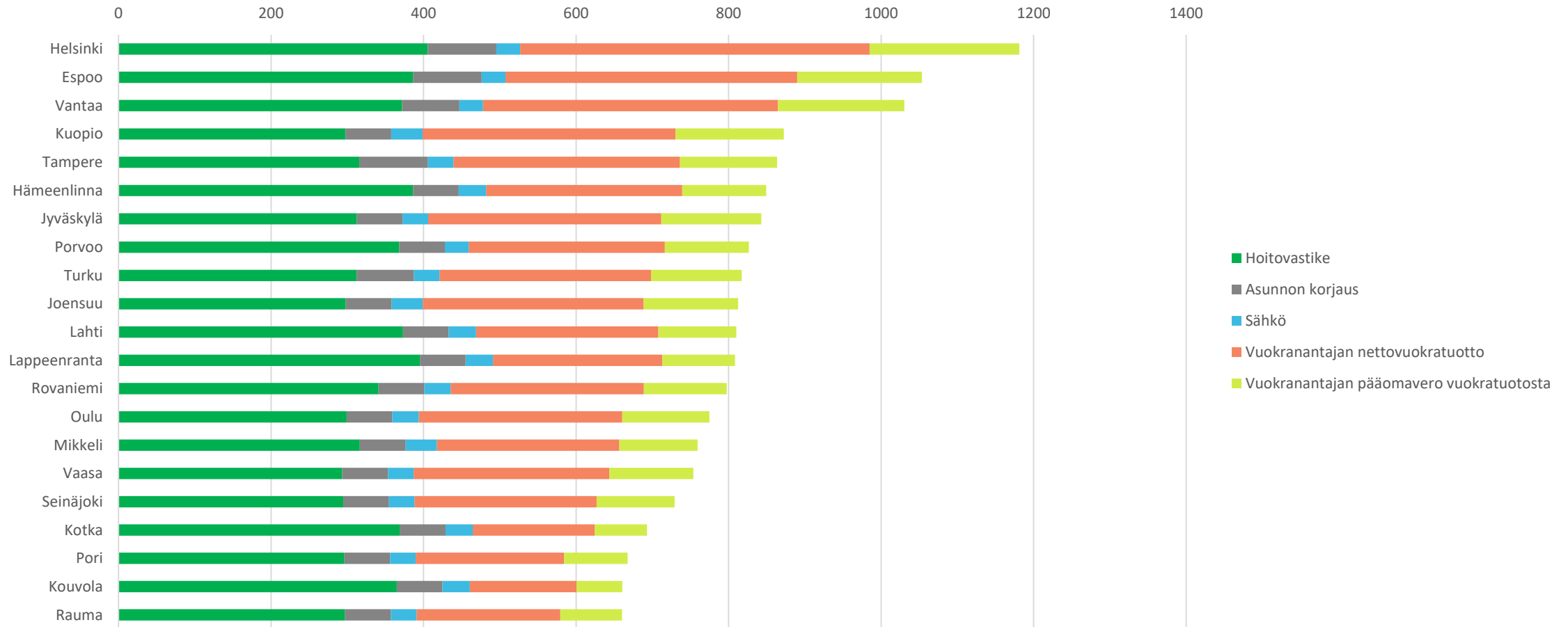

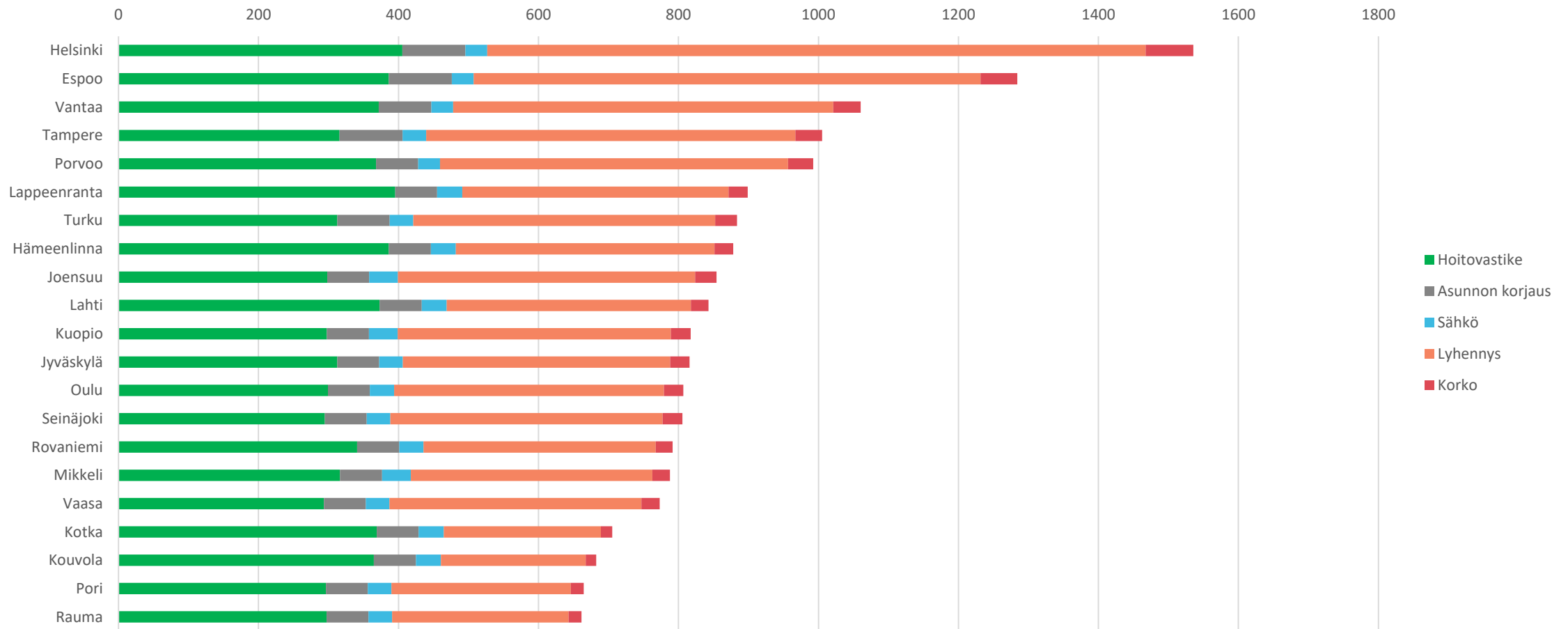
Kaupunkivertailu 2019, kerrostalo, 30 m², ARA

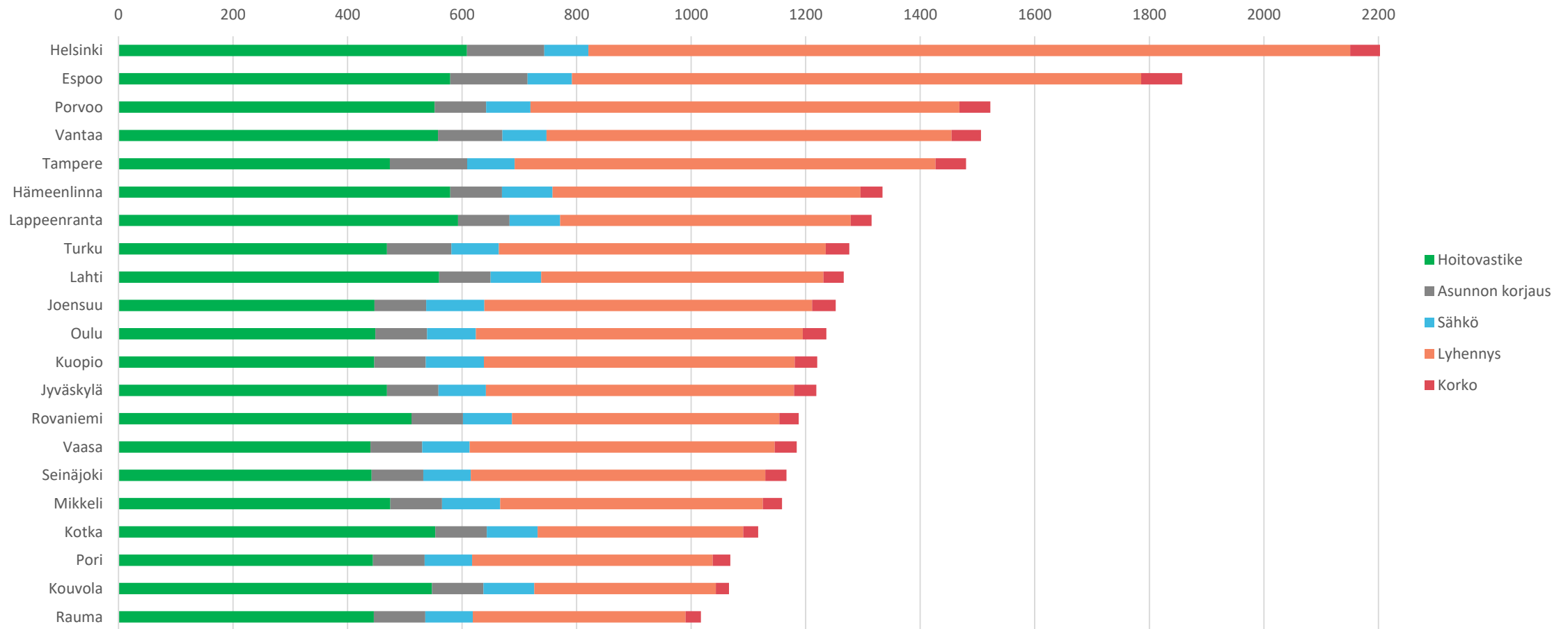
Kaupunkivertailu 2019, kerrostalo, 60 m², vuokra-asunto

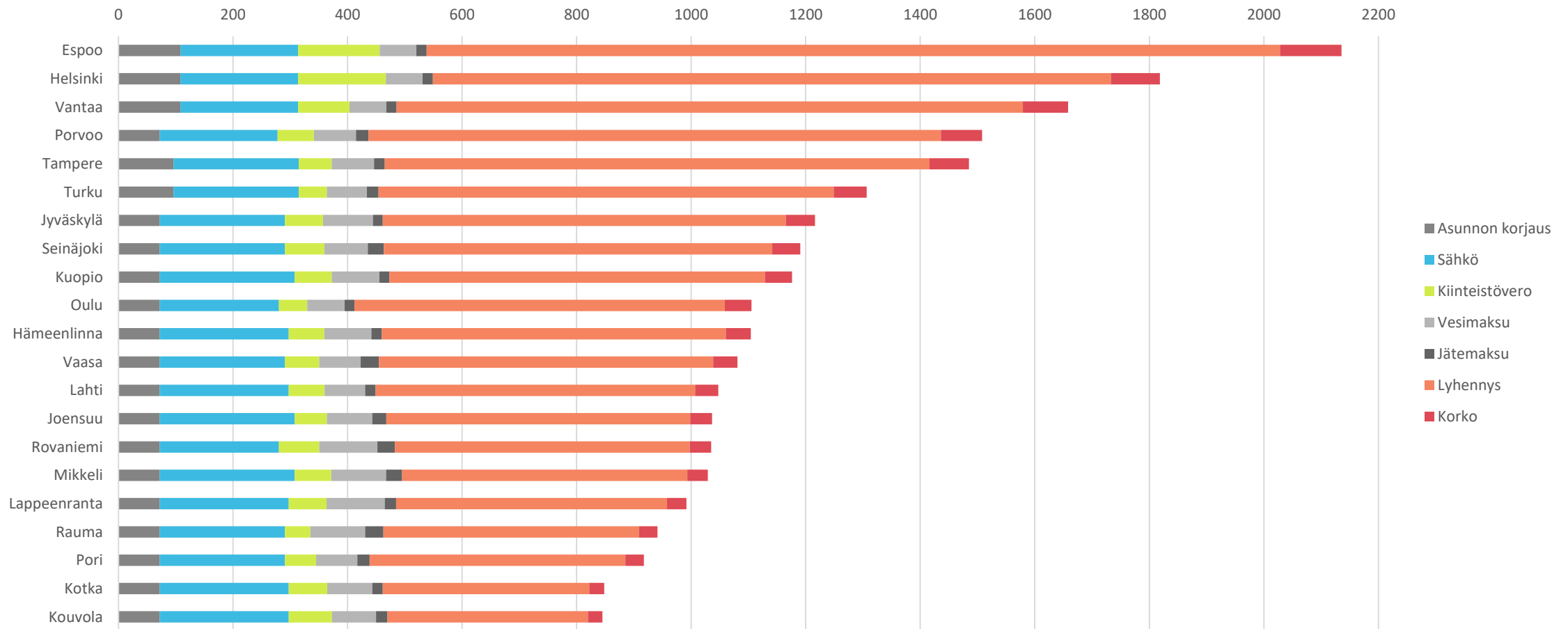
Kaupunkivertailu 2019, kerrostalo, 60 m², omistusasunto

Kaupunkivertailu 2019, kerrostalo, 90 m², omistusasunto

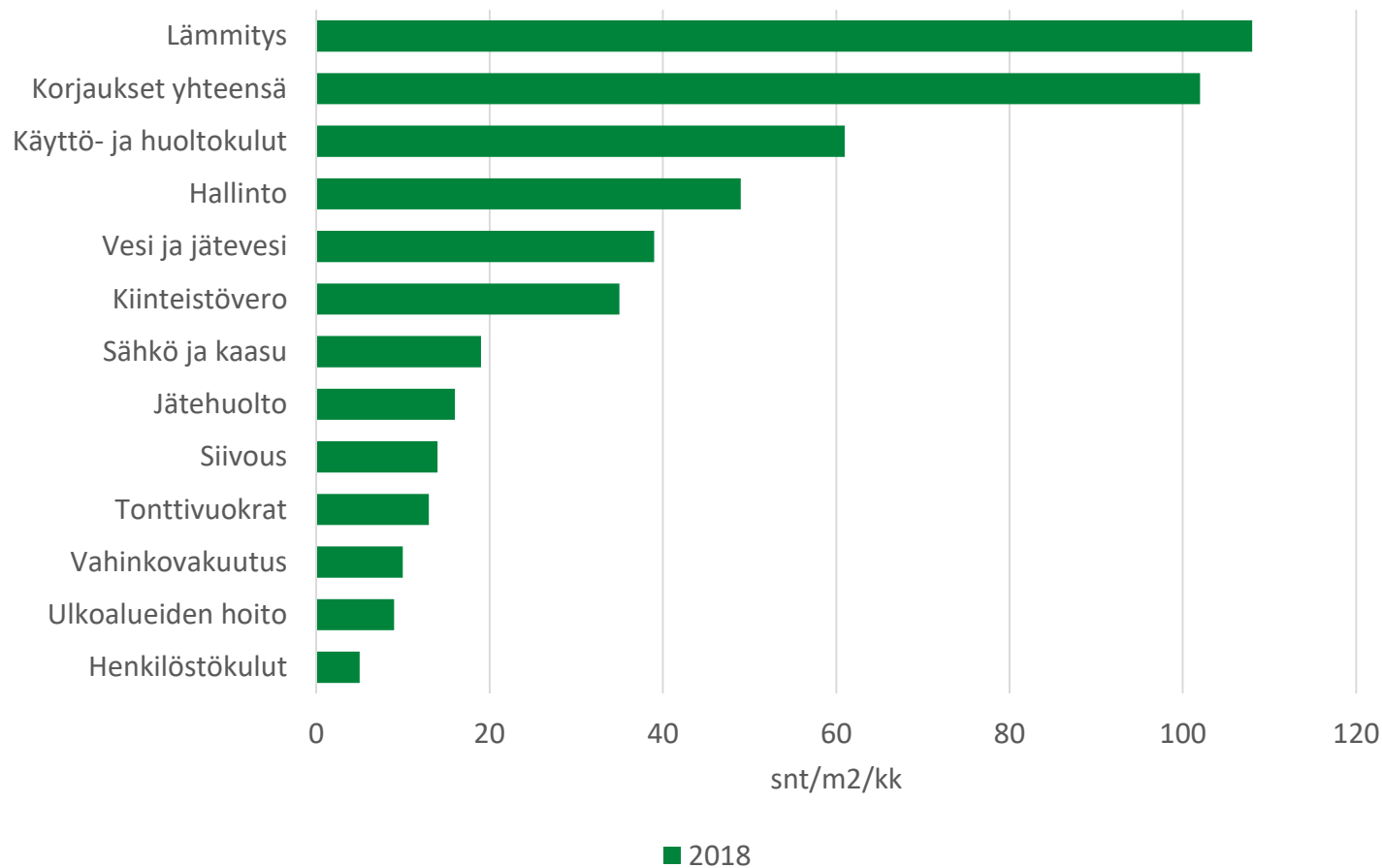
Kaupunkivertailu 2019, omakotitalo (sähkö), 120 m²

Hoitokulujen pitkän ajan
kehitys kerrostaloissa

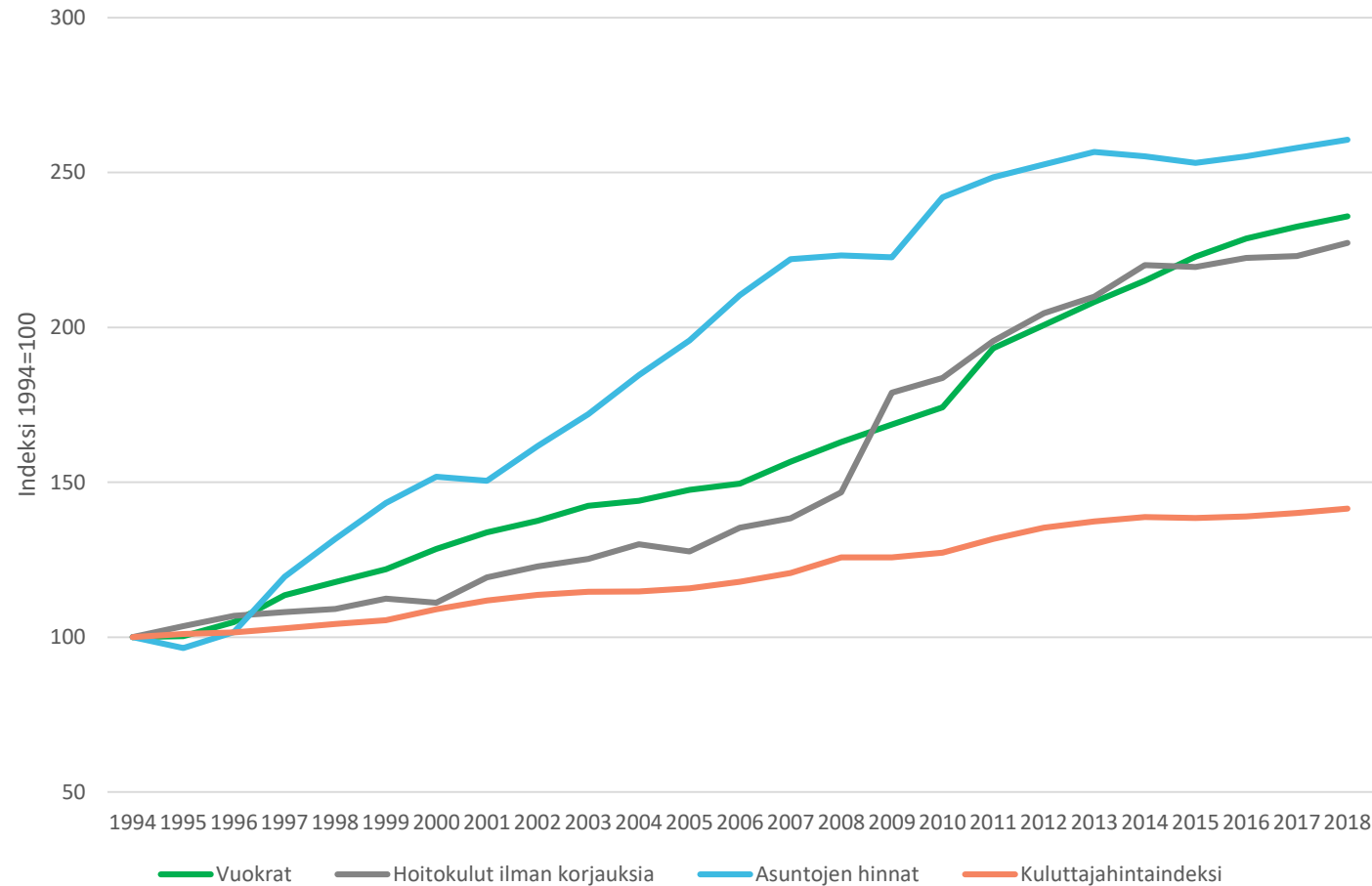

Hoitokulujen rakenne kerrostaloissa 2018

- Kerrostaloasunnoissa lämmitys ja korjaukset vievät yli 100 snt/m² kuukaudessa.
- Käyttö- ja huoltokulut ovat yli 60 snt/m² ja hallinto 50 snt/m² kuukaudessa.
- Vesi ja jäteveden sekä kiinteistöveron kustannukset kuukaudessa ovat hieman alle 40 snt/m².
- Nämä erät muodostivat yli 80 % hoitokuluista vuonna 2018.

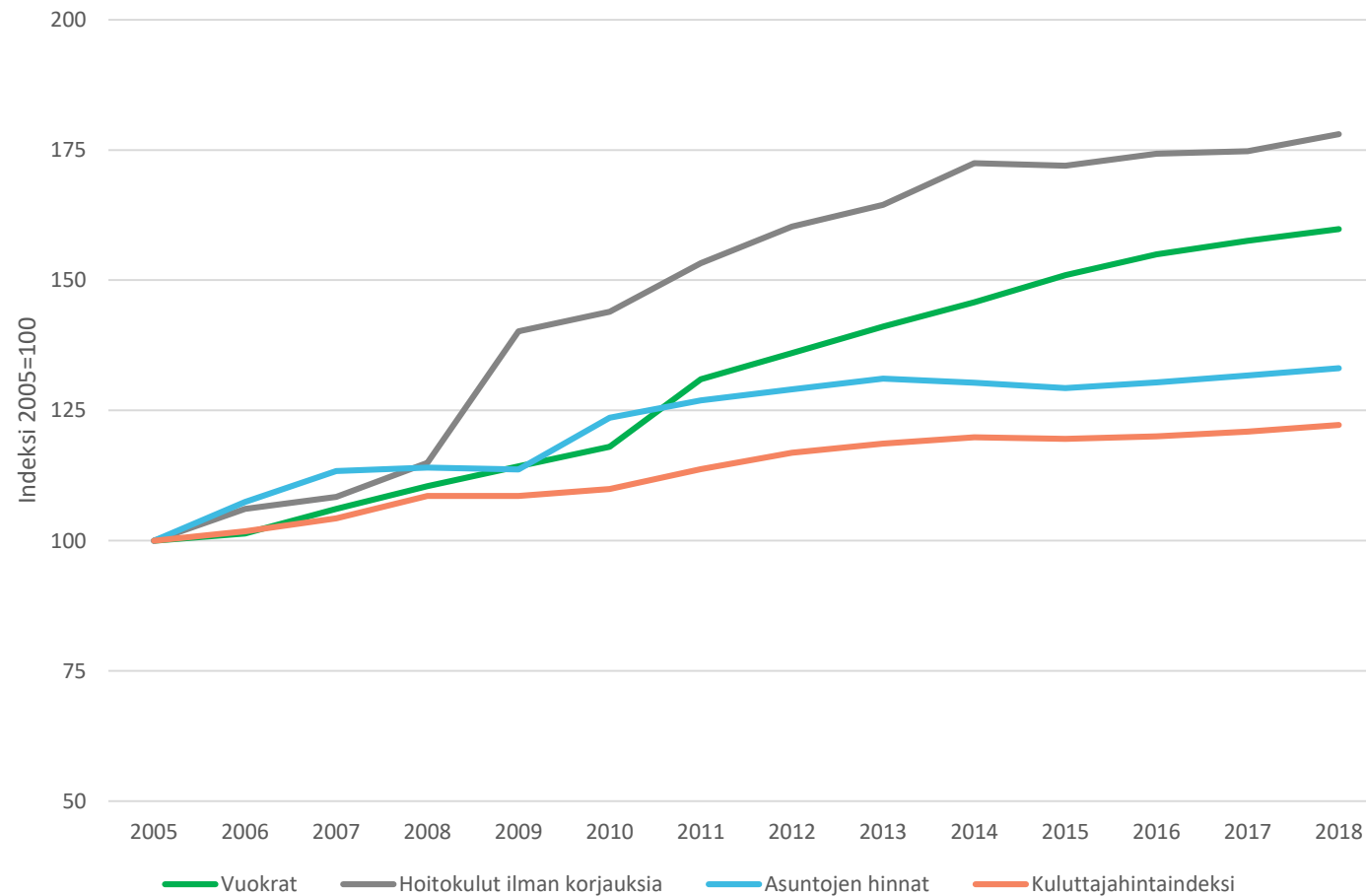
Hoitokulut kerrostaloissa, vuokrat ja asuntojen hinnat vuodesta 1994

- Viimeisen 24 vuoden aikana asuntojen hinnat ovat nousseet hieman enemmän kuin kerrostaloasuntojen hoitokustannukset ilman korjauksia.
- Vuokrat ovat nousseet suunnilleen yhtä paljon kuin hoitokustannukset.
- Kokonaisuudessaan hoitokulut ilman korjauksia ovat nousseet 127% vuodesta 1994.

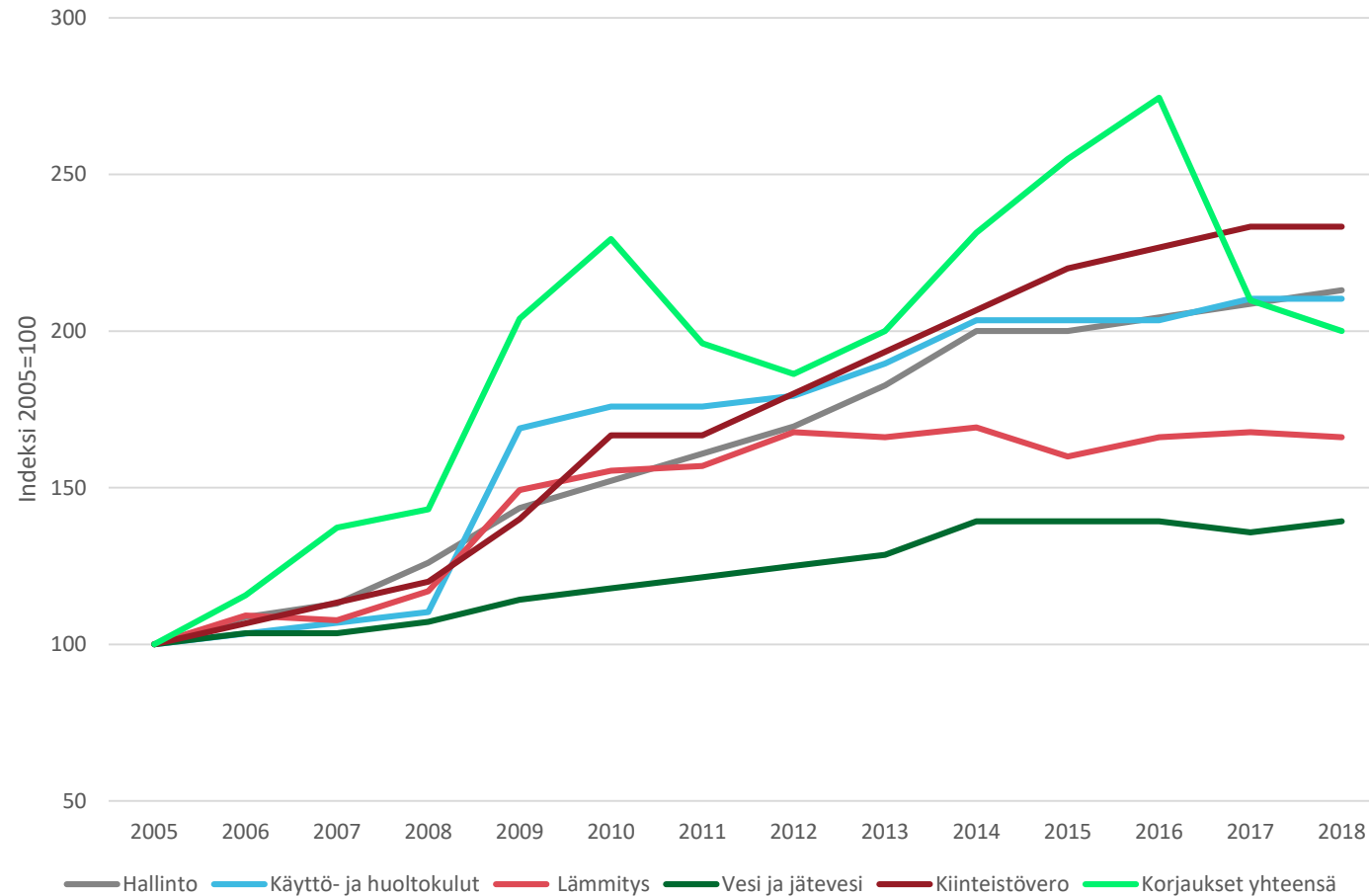

Hoitokulujen kasvu vuodesta 2005

- Viimeisen 13 vuoden aikana kerrostaloasuntojen hoitokustannukset ilman korjauksia ovat kasvaneet enemmän kuin asuntojen hinnat tai vuokrat.
- Vuodesta 2008 alkaen hoitokulujen kasvu on ollut selvästi yleistä hintakehitystä vauhdikkaampaa.
- Kokonaisuudessaan kerrostalojen hoitokulut ilman korjauksia ovat nousseet 78 % vuodesta 2005.

Hoitokulujen suurimpien alaerien kasvu 2005-2018

- Kustannuskehitys muuttuu, kun tarkastellaan alaerien kustannusten kasvua vuodesta 2005 lähtien.
- Nyt suurinta kasvu on ollut:
  1. kiinteistöverossa 133%,
  2. hallinnossa 113%,
  3. käyttö- ja huoltokuluissa 110% sekä
  4. korjauksissa 100%.

Hallituksen energiaverouudistus

Energiaverouudistus

- Rinteen hallitusohjelman mukaan energiaverotusta uudistetaan a) alentamalla verotukea yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa sekä b) korottamalla verotasoja lämmityspolttoaineissa niin, että verotulot kasvavat **yhteensä 100 miljoonaa euroa vaalikauden aikana**.
- Ehdotetut verouudistukset kohdistuvat asumisen **lämmitys- ja energiakustannuksiin**.
- Asumisen osuus kotitalouksien kasvihuonepäästöistä yli kolmannes, 39 %.
- Sähkön ja lämmön yhteistuotannolla on keskeinen asema Suomen energiahuollossa. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa kaukolämmön tuottamiseen käytettiin vuonna 2017 **lähes kolmannes kivihiiiltä** suhteutettuna kaikkiin kaukolämmön tuottamiseen käytettyihin polttoaineisiin.
- Lämmityspolttoaineista kannetaan hiilidioksidiveroa ja energiasisältöveroa. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa energiasisältöveroa ei kuitenkaan sovelleta kivihiiileen tai maakaasuun.

Skenaario: energiaverouudistus täysimääräisesti 2020

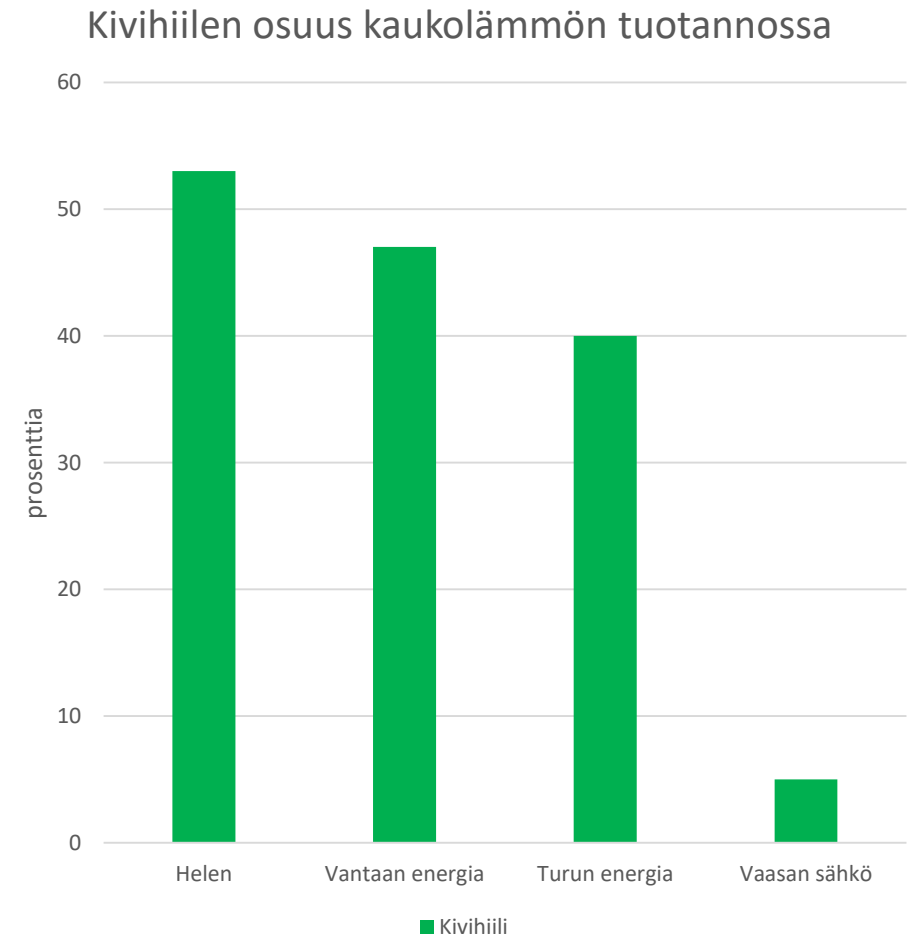
- Tässä skenaariossa tarkastellaan sitä, miten asumismenot muuttuisivat, jos energiaverouudistusta koskevat veromuutokset toteutettaisiin täysimääräisesti vuonna 2020.
  - Laskelmassa oletetaan, että veromuutosten seurauksena kivihiilen ja kevyen polttoöljyn kulutustasot eivät reagoi veromuutoksiin.
  - Veromuutoksista aiheutuva verotulojen lisäys on **100 miljoonaa** vuonna 2020.
- Tämä vuosittainen tavoite saavutetaan samansuuruisilla painotuksilla:
  - a) alentamalla kivihiilen verotukea yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa niin, että verotulot kasvavat **50 miljoonaa euroa**.
  - b) korottamalla kevyen polttoöljyn verotasoja niin, että verotulot kasvavat **50 miljoonaa euroa**.

a) Verotuen alentaminen yhdistetyssä tuotannossa

- Verotuen alentaminen voisi tarkoittaa sitä, että energiasisältöveroa alettaisiin keräämään kivihieilestä, jota käytetään sähkön ja lämmön yhteistuotannossa, mikä vaikuttaa etenkin kerrostaloasujien kaukolämmöstä aiheutuviin lämmityskustannuksiin.
- Kaukolämmön tuottamiseen käytettiin yhdistetyssä tuotannossa noin 1,35 miljoonaa tonnia kivihiiltä vuonna 2017.
- Jos kivihiilen energiasisältövero haluttaisiin asettaa siten, että verotulot kasvaisivat **50 miljoonaa euroa**, tulisi energiasisältöveroa nostaa yhdistetyssä tuotannossa käytetyn kivihiilen osalta 37,12 euroon kivihiilitonnilta.
- Jos verotuen alentamisesta aiheutuvat kustannukset siirrettäisiin täysin kuluttajien maksettavaksi, kaukolämmön hinta nousisi arviolta **noin 7,6 %**.
- Tällöin yhden neliömetrin lämmittäminen kallistuisi noin 1,16€ vuodessa. Kerrostaloasunnoissa, joiden kaukolämpö tuotetaan kivihiilellä CHP-laitoksissa, vuotuiset lämmityskustannukset nousisivat:
  - i. 90m² kerrostaloasunnossa **104€** ja
  - ii. 60m² kerrostaloasunnossa **70€**.

a) Verotuen alentaminen yhdistetyssä tuotannossa

- Kaukolämmön hinnan nousu ei kohdistuisi tasapuolisesti eri puolille Suomea, koska kivihiilen käyttö kaukolämmön yhteistuotannossa vaihtelee suuresti eri kaupunkien kesken.
- Pöyryn selvityksen mukaan Helsingissä poltetaan noin 30 % koko Suomen yhteistuotannossa käytetystä kivihiilestä.
- Muita kivihiilestä riippuvaisia isoja kaupunkeja kaukolämmön yhteistuotannossa ovat Espoo, Turku ja Vantaa.
- Kivihiilen verotuen alentaminen näkyisi siis korkeampina kaukolämpöhintoina erityisesti Uudellamaalla, missä kivihiiltä käytetään enemmän.

b) Lämmityspolttoaineiden korotus

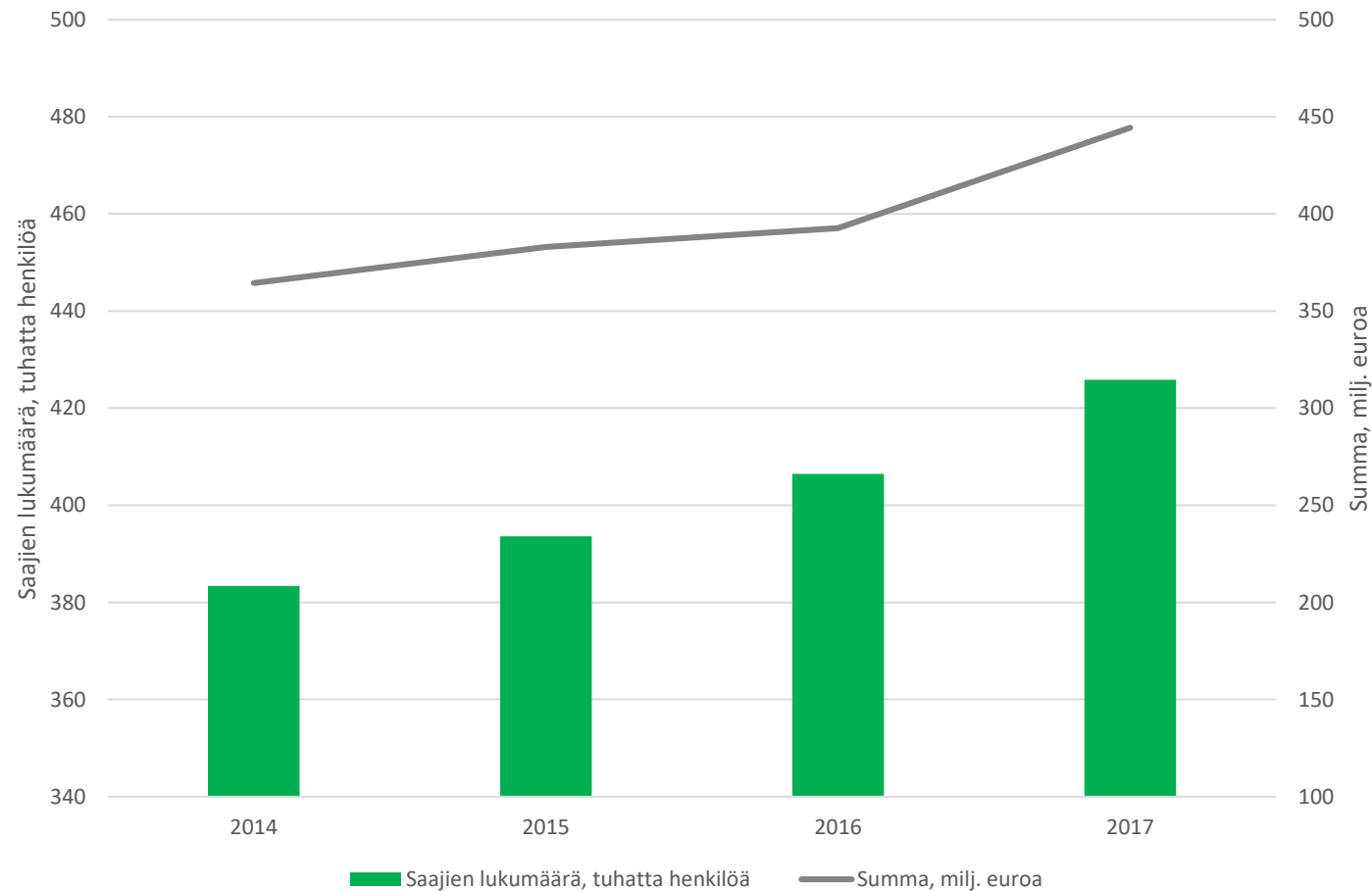
- Lämmityspolttoaineiden veronkorotuksella voi olla vaikutuksia niin kevyen kuin raskaan polttoöljyn sekä kivihiileen, maakaasun, turpeen sekä muiden energialähteiden verotukseen ja hintaan.
- Tarkastellaan tässä miten kevyen polttoöljyn verokannan noston vaikuttaa asumismenoihin.
- Kevyen polttoöljyn verotuksen kiristämisellä on vaikutuksia etenkin öljylämmitteisten omakotitalojen lämmityskustannuksiin.
- Kevyttä polttoöljyä käytetään muun muassa kotitalouksissa lämmitystarkoituksiin ja Suomessa on arvioiden mukaan noin 190 000 öljylämmitteistä pientaloa.
- Jos kevyttä polttoöljyä käytettäisiin jatkossakin asuintilojen lämmitykseen yhtä paljon kuin vuonna 2017 ja polttoöljyn verotusta haluttaisiin korottaa siten, että vuotuiset verotulot kasvavat **50 miljoonaa euroa**, tulisi kevyen polttoöljyn verotaso korottaa noin 2,6 sentillä litraa kohden.
- Jos veronkorotus siirrettäisiin suoraan kuluttajahintoihin, merkitsisi verotason korotus noin **2,6 %** hintojen nousua. Tällöin öljylämmitteisen omakotitalon polttoainekustannukset kasvaisivat **66 euroa** vuodessa.

Kotitalousvähennys

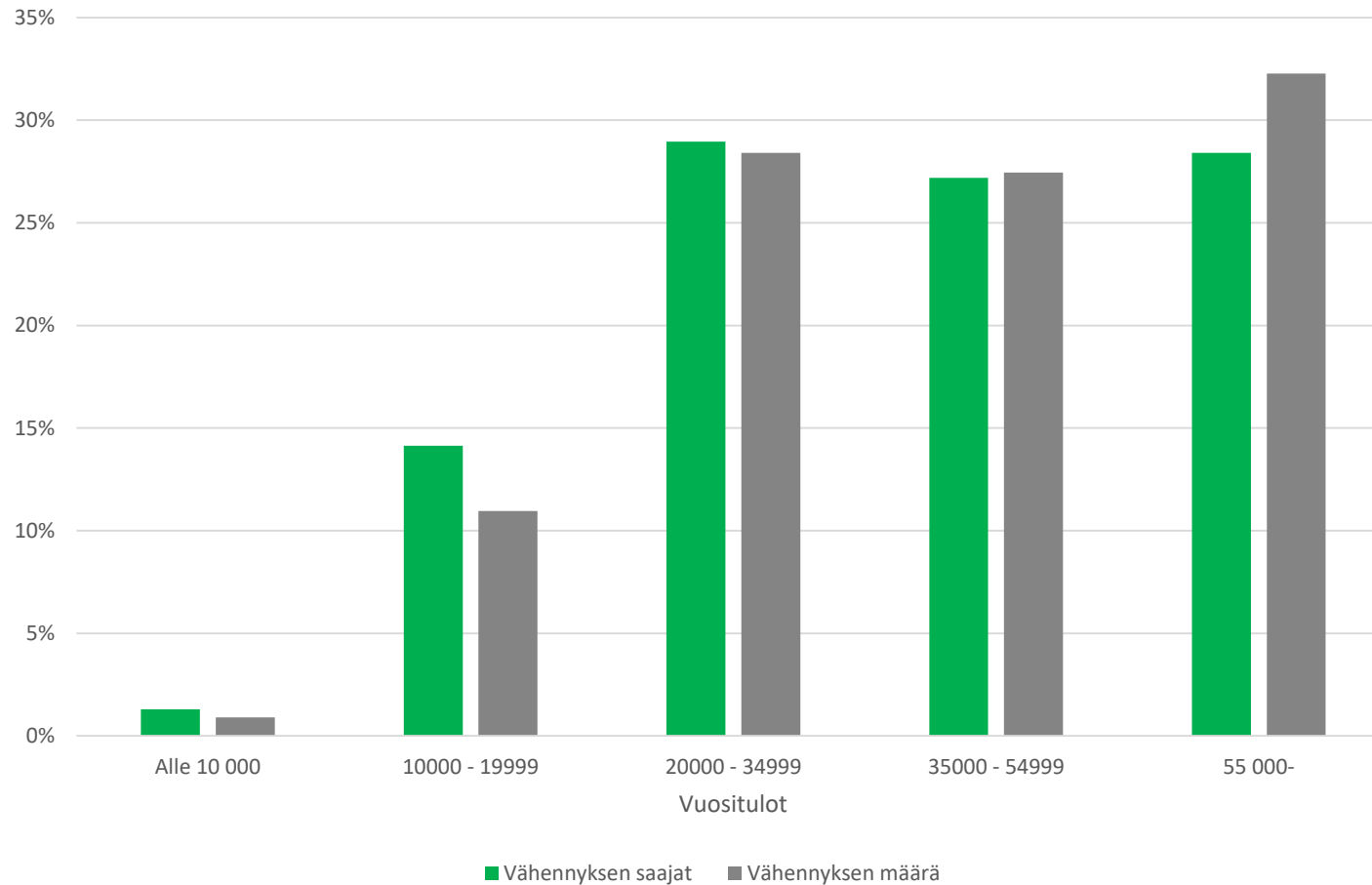

Kotitalousvähennyksen saajat ja määrä

- Vähennyksen saajien määrä on kasvanut tasaisesti.
- Vuonna 2017 vähennyksen saajia oli yli 420 000 henkilöä.
- Vähennyksen kokonaissumma on myös kasvanut: vuonna 2017 summa oli yli 440 miljoonaa euroa.
- Keskimääräinen vähennys saaja kohden oli 1040 euroa.

Vähennyksen saajat ja määrä vuonna 2017

- Vähennystä käyttäneistä vähintään 55 000 euroa ansaitsevia oli 28% ja vähennyksen määrästä heille kohdentui 32%.
- Kahdessa keskimmaisessä tuloluokassa vähennyksen saajat ja määrä yhtä suuret.
- Alle 20 000 euroa ansaitsevia oli 15% ja kotitalousvähennyksen kokonaismäärästä heille kohdentui 12%.

Kotitalousvähennyksen arviointia

- Kotitalousvähennyksen vaikutuksia ei ole tutkittu empiirisesti, mutta simulaatioiden avulla vaikutuksia on mm. arvioitu Ruotsissa.
- Kotitalousvähennystä perustellaan sen positiivisilla työllisyysvaikutuksilla ja harmaan talouden ehkäisemisellä:
  - i. Vähennys lisää työllisyyttä sen piiriin kuuluvilla aloilla.
  - ii. Ilman vähennystä harmaa talous saattaisi lisääntyä.
- Kotitalouspalvelujen ankara verottaminen ei ole kannattavaa, koska markkinoilla tuotetut kalliit palvelut voidaan korvata omalla työllä tai ostamalla ne pimeästi.
- Verokustannusten alentaminen tekee markkinoilla tuotettujen palveluiden ostamisesta houkuttelevampaa ja vähentää asiakkaiden omaa kotityötä.
- Kotityöstä vapautunut aika voidaan käyttää vapaa-aikaan tai ansiotyön lisäämiseen.

Kotitalousvähennyksen vaikutukset

- Kotitalousvähennyksen kokonaistaloudelliset vaikutukset riippuvat kuitenkin monesta asiasta:

i. Mistä vähennyksen piirissä olevat palvelut saavat työvoiman?

Jos vähennyksen avulla työvoiman ulkopuolella olevat työllistyvät, vaikutukset ovat edullisia. Jos työvoima tulee muualta tuottavammasta työstä, vaikutus on epäedullinen.

ii. Miten asiakkaat käyttävät kotityöstä vapautuvan ajan?

Vähennys voi lisätä työn tarjontaa, jos vapautunut aika käytetään ansiotyön lisäämiseen. Samalla työnjako ja tuottavuus paranee, koska asiakkaiden työn tuottavuus on usein parempi kuin ostamissaan palveluissa.

iii. Miten kotitalousvähennys rahoitetaan?

Jos vähennys rahoitetaan ansiotuloveroja korottamalla, verokiila taloudessa kasvaa ja työn tarjonta vähenee. Hyödykkeiden verokantoja nostamalla taasen kulutus vähenee.

Kotitalousvähennyksen vaikutukset

- Työn tarjontavaikutusten koko riippuu siitä, kuinka joustavaa tarjonta on tulojen suhteen ja miten innokkaasti vapaa-aikaa muutetaan työajaksi.
  - Lainsäädäntö asettaa selkeät rajoitteet lisätä tai vähentää työaika.
  - Työn tarjonta on todettu melko joustamattomaksi
    - ihmiset eivät muuta lisääntyntä vapaa-aikaa kovin halukkaasti työajaksi.
- Voidaan olettaa, että työn tarjonnan lisääntyminen olisi hyvin maltillista.
- Kotitalousvähennyksen vaikutusten arviontiin tarvitaan nykyistä parempia tilastoja, jotta sen aiheuttamia työllisyysvaikutuksia voidaan arvioida luotettavammin.

Kotitalousvähennys pienenee

- Hallitusohjelmassa kotitalousvähennystä muutetaan seuraavasti:
  - i. Vähennyksen osuutta työkorvauksissa lasketaan 40 prosenttiin,
  - ii. Palkoista saa vähentää enää 15 prosenttia ja
  - iii. Enimmäismäärää alennetaan 2250 euroon.

- Hallitus aikoo myös selvittää edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös pienituloisimmat.

- Lisäksi selvitetään energiaremonttien suunnittelukustannusten ottaminen kotitalousvähennyksen piiriin, vähennyksen mahdollistaminen taloyhtiöiden osakkaille sekä korkeamman vähennysprosentin soveltaminen energiatehokkuuden parantamiseen tai fossiilisesta lämmitysjärjestelmästä luopumiseen tehtävien korjaustöiden osalta.

Kotitalousvähennyksen uudistaminen

- Vuonna 2015 Sitra ehdotti kotitalousvähennyksen uudistamista niin, että 75 vuotta täyttäneet saisivat korvata 70% työn osuudesta ja ilman 100 euron omavastuuta. Verotuen enimmäismäärä olisi 2 400 euroa.
- Lisäksi pienituloisimmat, joilla tuloverot eivät riitä verovähennyksen saamiseen, saisivat taloudellista tukea palvelujen ostoon enimmillään 1 200 euroa vuodessa.
- Tarkoituksena on lisätä iäkkäiden ostovoimaa, jolloin heidän mahdollisuudet vaikuttaa omaan hyvinvointiin paranevat.
- Ehdotettu malli myös lisää kotitalousvähennysjärjestelmän oikeudenmukaisuutta siksi, koska verotettavien tulojen vähäisyys ei olisi esteenä hyödyn saamiselle.
- Sitran mukaan uudistus olisi vähintäänkin kustannusneutraali.

Kotitalousvähennyksen uudistaminen

- VATT on esittänyt, että Suomessa pitäisi siirtyä Ruotsissa käytettyyn laskutusmalliin, jossa vähennys näkyy jo työn laskutusvaiheessa.
- Tässä mallissa ongelmiksi ovat muodostuneet sekä palvelujen hintojen nousu että yritysten vilpillisesti liikaa ilmoittamat hyvitysvaatimukset.
- Väärillä perusteilla maksettujen korvausten määrä on suhteellisen pieni verrattuna yrityksille maksettavien korvausten kokonaismäärään, vain 0,6 prosenttia
- Laskutusmallin tarkoituksena on ennen kaikkea tehdä kotitalouspalveluiden käyttäminen ja verovähennyksen saaminen yksinkertaiseksi kuluttajille ja lisätä palveluiden kysyntää.
- Hakemusten siirtäminen kuluttajilta yrityksille on lisännyt yritysten kustannuksia, mutta toisaalta myös yritysten tuottamien palvelujen kysyntä on lisääntynyt.

Muita asumismenoihin
vaikuttavia päätöksiä

Kiinteistövero ja verotusarvot

- Yleisen kiinteistöveroprosentin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentin ala- ja ylärajoja on nostettu 2010-luvulla.
  - Vuonna 2019 yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli on 0,93–2,00 ja vakituisen asunnon veroprosentin vaihteluväli 0,41–1,00. Vuosikymmenen alussa vastaavat luvut olivat 0,60–1,35 ja 0,32–0,75.
  - Vaikka rajoja ei ole muutettu joka vuosi, muutoksia veroprosentteihin on voitu tehdä vuosittain kuntien sisällä.
- Kiinteistöveroprosentin nousu yhdessä tonttimaan ja rakennusten verotusarvojen nousun kanssa on kasvattanut kiinteistöverokertymää 2010-luvulla.
- Hallitusohjelmassa kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on uudistus, jossa kiinteistöverotusarvot kokonaisuutena heijastavat nykyistä paremmin käypiä arvoja. Kiinteistöverouudistuksen valmistelussa on otettava nykyistä paremmin huomioon sekä maapohjan että rakennusten todellinen markkina-arvo. Kiinteistöverouudistus ei saa johtaa kohtuuttomiin muutoksiin kenenkään kiinteistöverossa.

Sähkön siirtomaksut

- Sähkön siirtohinnot ovat nousseet viime vuosina. Sähkön kokonaishinnasta noin kolmannes koostuu siirtomaksuista.
- Hallitusohjelmaan on tehty kirjauksia sähkön siirtohintojen hillitsemiseksi:
- *Sähkön siirtohintojen hillitsemiseksi toteutetaan muun muassa sähkönsiirron kustannusselvityksen johtopäätöksiä, kuten alituottojen tasausjakson pidennys. Kehitetään sähköverkon joustavuutta ja vaihtoehtoisia tapoja varmistaa sähkön toimitusvarmuus erityisesti haja-asutusalueilla. Selvitetään mahdollisuus rajoittaa nykyisestäään sähkönsiirtomaksujen vuotuista korotusta.*

**KIINTEISTÖ
LIITTO**

Omakotiliitto

PTT

Esimerkkikotitaloudet

Kotitalous	Asumismuoto			
	Kerrostalo		Omakotitalo	
	Neliöt	Asumistapa	Neliöt	Asumistapa
Pienituloinen	30	vuokra (ARA)		
Keskituloinen	60	vuokra, omistus		
Lapsiperhe	90	vuokra, omistus	120	omistus
Eläkeläiset	60	omistus	120	omistus
Eläkeläinen, nainen	60	omistus	120	omistus

Esimerkkikotitalouksien kuukausittaiset bruttotulot 2019

- Pienituloinen 2266 €/kk
- Keskituloinen 3514 €/kk
- Keksituloinen pariskunta 7028 €/kk
- Lapsiperhe 7028 €/kk
- Eläkeläinen, mies 1840 €/kk
- Eläkeläinen, nainen 1438 €/kk
- Eläkeläispariskunta 3278 €/kk

Indeksitalo

30 vuotta vanha kivitalo kaupungin keskustassa.

Omistustontti 1200 m². 4 kerrosta. 40 huoneistoa. 75 asukasta.

Kaukolämpö 450 MWh/vuosi.

Vesi 155 l/hlö/vrk.

Rakennuksen kiinteistöveron perusarvo 626,31 €/m².

Tyypiomakotitalo

120 neliötä.

30 vuotta vanha puutalo.

Oma tontti, 1200 neliötä.

Lämmitysmuotoina öljy (2 500 l/v) ja käyttösähkö (5 000 kWh/v) tai sähkölämmitys (20 000 kWh/v sis. käyttösähkön).

Kiinteistöveron perusteina tontin verotusarvo 27 637 € ja rakennuksen verotusarvo 69 366 € vuonna 2019, suurimmista kaupungeista kuntakohtaiset tiedot.

Ulkotyöt yms. on jätetty laskelmien ulkopuolelle.